

Lintujen huomioiminen rantalaidunnuksessa

Avoin ja matalakasvuinen rantaniitty on monille lintulajeille tärkeä pesimä- ja ruokailuympäristö. Laidunnus on erinomainen tapa ylläpitää sopivaa elinympäristöä, kun se toteutetaan oikein.

Rantalaidunalueiden hoidon päätavoite on uhanalaisten perinnebiotooppien lajiston säilyttäminen. Perämeren rantaniityillä ja niiden läheisyydessä olevilla peltoalueilla on kansainvälistä merkitystä niin pesiville kuin muuttaville lintulajeille. Merenrantaniittyjen pesimälajistoon kuuluvat kahlaajista muun muassa suokukko, mustapyrstökuiri ja etelänsuosirri, vesilinnuista tukkasotka, jouhisorsa ja lapasorsa, sekä varpuslinnuista esimerkiksi kiuru ja keltavästäräkki.

Laidunnuksen avulla matalakasvuisten merenrantaniittyjen määrää on saatu erityisesti Pohjois-Pohjanmaalla kasvatettua huomattavasti viimeisten vuosikymmenten aikana. Alueen rantojen linnuston tilanne onkin huomattavasti parempi kuin monilla muilla alueilla.

Mustapyrstökuiri

Kuva: Erkki Toppinen

Eteläsuosirri

Kuva: Kari Koivula

Lapasorsa

Kuva: Petri Timonen

Keltavästäräkki

Kuva: Erkki Toppinen

Haasteet pesinnän onnistumiselle rantaniityillä

Laiduneläimille halutaan tarjota ravintoarvoiltaan mahdollisimman hyvälaatuisia rehuja, mutta laidunnusta ei tule aloittaa liian aikaisin karjan pesille aiheuttamien tallausvahinkojen vuoksi. Joskus laidunnuksen aloitusta on syytä viivästyttää lintujen pesinnän vuoksi. Tällöin laidun voidaan jakaa useampiin lohkoihin ja ohjata alkukesän laidunnus laitumen niille osille, joilla pesii vähemmän lintuja tai joilla pesii ajoitukseltaan myöhäisempiä lajeja.

Pesintä voi epäonnistua myös rantaniityillä pesintäaikaan vierailevien pienpetojen ja myrskytulvien takia. Parhaita pesimäalueita ovat merenrantalaitumet, jotka jatkuvat vesirajasta mahdollisimman etäälle ja korkealle matalakasvuina niittyinä.

Rantalaidunnus ja onnistunut pesintä - miten yhdistän palapelin osat paikoilleen?

Perämeren rantaniityillä pesiviä lintulajeja ja niiden pesimisen onnistumista on tutkittu pitkään. Tutkimuksista on saatu arvokasta tietoa lintujen pesinnöistä ja pesintää edistävästä laidunnuskäytännöistä. Laidunkäytännöt suunnitellaan aluekohtaisesti kohteella esiintyvän arvokkaan lintulajiston perusteella. Uhanalaiset lajit ja niiden elinympäristöt kannattaa ottaa avoimesti puheeksi jo alueen hoitoa suunniteltaessa ja kirjata hyvät laidunkäytännöt hoitosuunnitelmaan laidunnussopimusta tehtäessä.

Monille lintulajeille sopiva ranta on vesirajaa myöten avoin ja matalakasvuinen niitty. Kasvillisuuden korkeuden tulisi olla pääsääntöisesti alle 10 cm. Kasvillisuuden matalana säilyttäminen voi vaatia laidunnuksen lisäksi täydennysniittoa loppukesällä. Luontaisesti aukkoisen kasvillisuuden vesirajan tuntumassa on tärkeä ruokailuympäristö. Laaja-alaisilla rantaniityillä kasvillisuuden rakenteessa on hyvä olla vaihtelua, jolloin erityyppisestä kasvillisuudesta hyötyvät lajit saavat ravintoa ja suojaa.

Oman lisänsä rantalaitumen monimuotoisuuteen tuovat laiduneläinten lantakasoissa sekä kosteissa lampareissa viihtyvät monet hyönteiset, jotka ovat esimerkiksi linnunpoikasille tärkeää ravintoa.

Maatalousluonnon ja maisemanhoitoon liittyvää sopimusta hakiessa:

- Selvitä ELY-keskuksesta, lintuyhdistyksestä tai tutkijoilta hoidettavan rantaniityn linnustoarvot
- Suunnittele, miten lintujen tärkeät pesimäalueet huomioidaan laidunjärjestelyissä, esim. laidunnuksen aloitus, lohkottaminen
- Arvioi täydennysniittojen tarve laidunnuksen lisäksi
- Raivaa mahdollisuuksien mukaan myös rannan yläosan pensaikovyöhyke avoimeksi

Kuva: Marika Laurila

Lisätietoja:

Lintuvesikoordinaattori Sami Timonen, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, +358295038361, sami.timonen@ely-keskus.fi
Maisema- ja ympäristöasiantuntija Maarit Satomaa, ProAgria Oulu, +358405667924, maarit.satomaa@maajakotitalousnaiset.fi

Tutkija Marika Laurila, Luonnonvarakeskus, +358295326388, marika.laurila@luke.fi

Tietoa merenrantaniittyjen linnuista: <https://rantalaidun.luke.fi>

Tietokortin on toteuttanut Rantalaidun-hanke (2023)

<http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023042438247>